

Andrew Periale

PUPPETRY INTERNATIONAL: A HÍRNÖK

Amint ezeket a sorokat írom, 2016 utolsó napján, éppen ötven év telt el az UNIMA-USA* alapítása óta. A *Puppetry International* folyóirat jelenlegi száma visszatekint mindarra, amit a szervezet ez idő alatt megvalósított, beleértve az 1980-as washingtoni UNIMA Kongresszus és Nemzetközi Bábfesztivált, az amerikai bábjátékosok külföldi tanulmányait támogató ösztöndíj megalapítását, valamint a bábművészet legkiválóbb előadásait elismerő *Citation* díjat. És természetesen itt van maga a folyóirat is: Az elmúlt harminckét évben a feleségemmel, Bonnie-val irányítottuk az UNIMA-USA periodikájának a kiadását, a mai *Puppetry International* magazint, vagyis a *PI*-t. Az UNIMA-USA kiadványának szerkesztőjeként és grafikus tervezőjeként minden évben szenvedélyesen törekedtünk a folyóirat tartalmi és megjelenésbeli fejlesztésére. Annak ellenére, hogy sose vagyunk teljesen elégedettek a munkánkkal, visszanezve látható, hogy milyen messzire jutottunk.

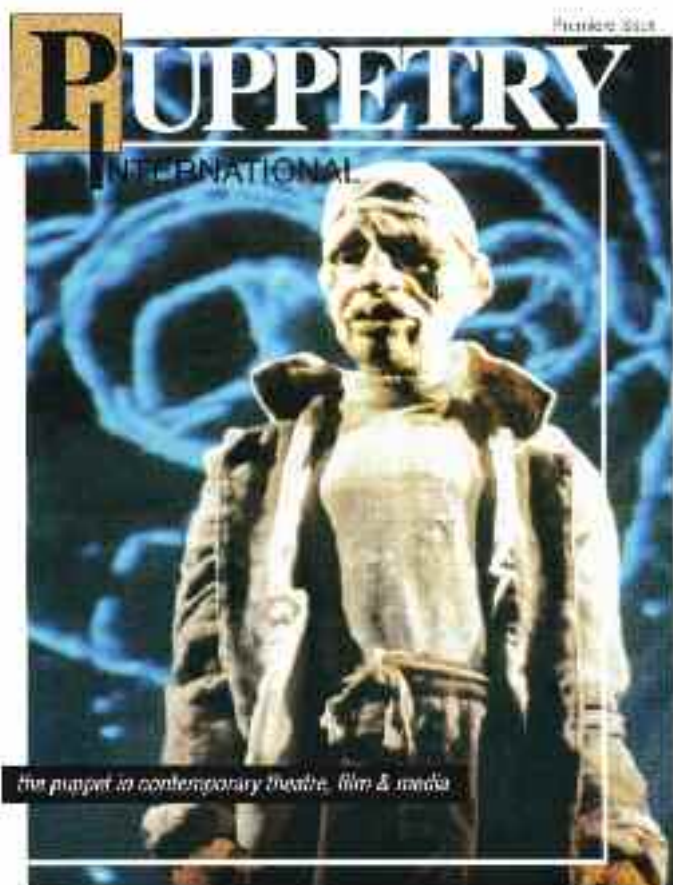
Az UNIMA-USA első kiadványának azt a címet adták, hogy *A Propos*. Akkoriban ez egy egyszerű hírlevél volt. Az UNIMA-USA első főtítkára, Mollie Falkenstein által létrehozott és postázott hírlevél információval látta el a szervezetről a tagságot. Ahogy gyarapodott, kis folyóirat formátumot kapott, melynek borítóját a kiváló bostoni bábjátékos, Paul Vincent Davis tervezte meg. A szerkesztői feladatokon Nancy Laverick és az UNIMA-USA második főtítkára, Allelu Kurten osztozott.

1985 őszén bízták a gondjainkra Bonnie-val az *A Propos* kiadását. Akkoriban még csak néhány éve dolgoztunk teljes állású bábjátékosként. A nyarat Charleville-Mézières-ben töltöttem, hogy Philippe Gentynél tanulhassak, és nagyon izgatott voltam,

hogy a világ minden tájáról érkező bábjátékosokkal megismerkedhetek. Bonnie tervezőgrafikusként végzett, míg én színházművészetet tanultam, és később mesterdiplomát szereztem Németországban. Úgy gondoltuk, hogy megvannak az eszközeink és az ismereteink ahhoz, hogy elindítsunk egy rendes kiadványt. Néhány szám még az előre kinyomtatott régi borítóval jelent meg, és elkezdtünk cikkeket kérni a külföldre látogató bábjátékosoktól. Eleinte Allelu Kurten volt a létfontosságú partnerünk a cikkek felkutatásában. Úgy tűnt, hogy ő és Nancy Staub mindenkit ismernek a szakmában. (Nancy immár több mint harminc éve segít nekünk!) Mikor elérkezett az idő, hogy kipostázzuk a folyóiratot a tagjainknak, Allelu ősszel egy egész hétvégét töltött nálunk. Aztán tavasszal mi utaztunk hozzá New Yorkba, a Hyde Parkba, ahol az *A Propos* postára adási előkészületei közben énekeltünk, beszélgettünk a bábművészetéről vagy csodálatosakat főztünk a férjével, Johnnal. Azok a hétvégék mindig felfrissülést jelentettek, és megerősítették az UNIMA küldetése iránti elkötelezettségünket, azt, hogy a bábművészet segítségével járjunk hozzá a nemzetközi barátságok és az emberek közötti megértés kiterjesztéséhez. Több volt ez pusztán munkánál. Annak ellenére, hogy folyamatosan fejlesztettük a kiadványt, és Bonnie készített egy sablont is a borítóhoz, amivel minden számot más képpel tudtunk kiadni, azt vettük észre, hogy az Egyesült Államokban** a jelentősebb bábművészeti kiadványok csak a bábjátékos szervezetek tagjaihoz jutnak el. 1990-ben, az első *Futurista bábjáték* konferencián, amit Jim Henson, Nancy Staub és Vincent Anthony (a harmadik és jelenlegi főtítkárunk) rendeztek, Bonnie-val indítványoztunk egy újabb,

* Az UNIMA-USA a szervezet egyesült államokbeli fiáléja.

** A *Puppetry Journal*-t az Amerikai Bábjátékosok szervezete adja ki.



nagyobb formátumú folyóiratot. Olyan kiadványt szeretnénk volna, ami egyszerre szolgálja tagjainkat és bárkit, akit érdekel a színház vagy a művészet. Beletelt néhány évbe, de 1995-ben létrehoztuk a *Puppetry Internationalt*. Kezdetben az *A Propos*-val felváltva jelent meg, majd 1999-től a *PI* lett az egyedüli. Az *A Propos* példáját követve minden évben egy őszi és egy tavaszi számmal jelentkezünk.

A *PI* korai éveit a Jim Henson Foundation jelentősen támogatta. Cheryl Henson felajánlotta a Henson irodaház egyik konferenciatermét a félévtervező megbeszéléseinkhez, Leslee Asch pedig (szintén az alapítvány részéről, valamint ő a Henson

Nemzetközi Bábművészeti Fesztivál művészeti vezetője) koordinátorként segítette folyóiratunkat; meghívott néhány személyt New York legjobb bábművészei és oktatói közül, hogy tanácsaikkal és cikkeikkel segítsék a kiadványt. Az 1990-es években a Henson Foundation nagy számban vásárolt a *PI* számaiból, hogy ajándékként osztothassák vagy árusíthassák bábfesztiváljaikon. Ezzel nagyban hozzájárultak a nyomdai költségeinkhez, és természetesen a kiadvány elérhetőségét is növelték.

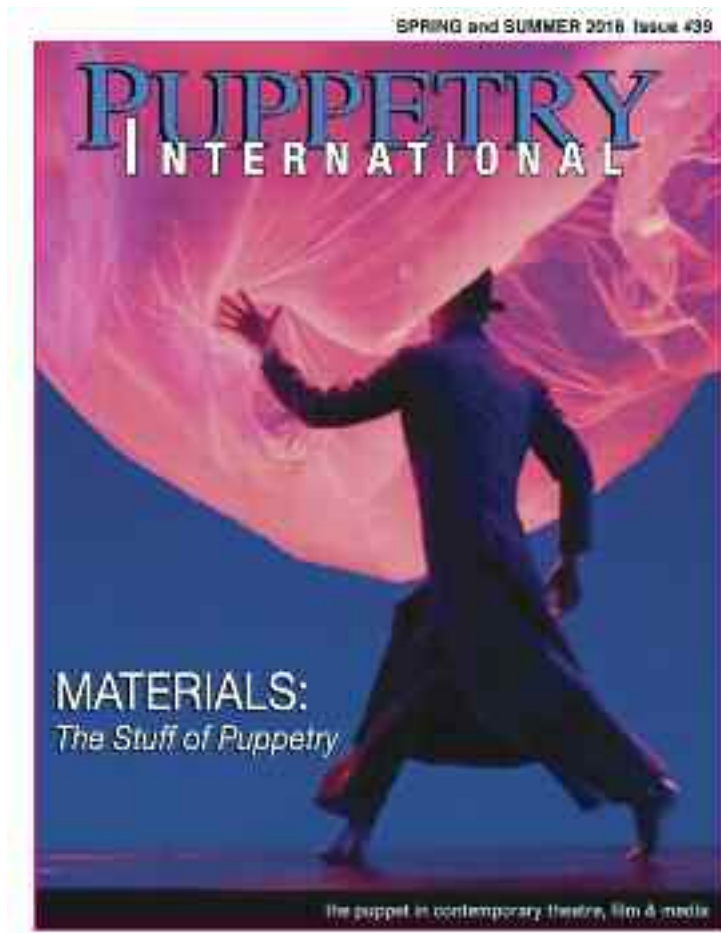
Értekezleteink egyik korai szerkesztőségi tanácsadója John Bell – a Bread and Puppet Theatre öregdiákja és friss színházi PhD-fokozat birtokosa – hamar a történészünké vált. Számainkban megjelenő



rovata mára hagyománnyá vált. Emellett ő a könyvrecenziók szerkesztője. 2001-ben feleségével, Trudival együtt (aki szintén a Bread and Puppet korábbi tagja) a massachusettsi Cambridge-be költöztek. New York-i megbeszéléseink létfontosságúnak bizonyultak a kiadvány karakterének megalapozásában, amely hamarosan olyan tematikus számok irányába vezetett, mint a bábművészet és az opera, a televízió vagy éppen a propaganda viszonyát vizsgálók. Mivel mi New Hampshire-ben élünk – ami egy kis állam a kanadai határ mentén –, jó ötletnek tűnt, hogy tervezési megbeszéléseinket az otthonunkhoz közelebb hozzuk. Dassia Posner bostoni bábjátékos, akít már évek óta ismertünk, éppen doktori iskolába

járt, és kutatói pályafutás elé nézett. Velük kettőjünkkel kezdtem el találkozgatni egy csésze teára, John vagy Dassia otthonában. Ma John a Connecticuti Egyetem Bábművészeti programjának tanszületi tagja és az ottani Ballard Bábművészeti Intézet és Múzeum igazgatója. Ezalatt Dassia befejezte a PhD-t és a Northwestern University színházi karának tanszületi tagja lett. Találkozóinkat ma már videokonferencián keresztül valósítjuk meg, de mindig igyekszem odakészíteni egy csésze teát.

Bonnie folyamatosan azon munkálkodik, hogy fejlessze lapunk megjelenését. A korai években az egyetlen négyszínnyomásos oldal a borító volt. A belső lapok többnyire fekete-fehérek voltak,



néhány oldalon egy plusz színnyomással. A digitális igény szerinti nyomtatási technológiának köszönhetően könnyebbé vált a remittenda kiküszöbölése. Ez kevesebb eladatlan folyóiratokkal teli dobozt jelent az atlantai Bábművészeti Központnak*** (ahol az UNIMA-USA központja van), és ugyanakkor az így felszabadult pénzt több színnyomásra vagy több oldalra tudjuk fordítani.

A *PI* legelső száma óta szerettem volna létrehozni

egy szakmai bírálóbizottságot, hogy a kutatók tudományos munkásságának olyan megjelenési felületet biztosítsunk, amely segíti a karrierjüket. Ezt a programot végül 2006-ban sikerült elindítanunk. Minden számunkban figyelünk arra, hogy legyen benne néhány, a szakmai bizottság által elbírált tanulmány. Dassia hozta létre a szaklektori szerkesztői pozíciót, néha mégis – túlterheltsége miatt – átruházta a felelősséget egyik vagy másik szakbírálónkra.

*** A Bábművészeti Központ a legnagyobb amerikai központ. 1992 óta adnak otthont az UNIMA-USA irodájának, amióta a Központ ügyvezető igazgatója, Vincent Anthony az UNIMA-USA főtitkára lett. A Központ jelentős támogatást nyújt a Pupperty International-nak, beleértve Lisa Rhodes munkáját, aki a költségvetésünket kezeli, és Lyrric Jackson munkáját, aki pályázatokat ír és a tagsági ügyekkel foglalkozik.

Jelenleg Dawn Brandes látja el ezt a feladatot. A cikkeket kétezer szóban maximalizáltuk, de gyakran jelentetjük meg ezek bővebb változatát online felületünkön.

Az évek során számokat szenteltünk a bábjáték típusainak (marionett, árnyjáték, papírszínház) és a világ régióinak (India, Kína, Észak-Amerika). Taglaltuk a bábjáték kapcsolatát a társadalommal (fajok, spiritualitás, veszélyeztetett hagyományok) és a színházi előadás különböző aspektusait (látvány, szöveg, hang). A művészeti formánk nyújtotta lehetséges témák száma végtelen. Jelenleg egy olyan számon dolgozunk, ami az afrikai bábművészetről szól, ezt a pedagógiai és terápiás bábjáték témája követi. Negyven szám után még mindig azon fáradozunk, hogy jobb folyóiratot készítsünk, azaz ami a leghasznosabb a szakmának, és ami legjobban szolgálja az UNIMA kitűzött céljait. Az internet elterjedése nagyban megnövelte a *Puppetry International* elérhetőségét. Webmesterünk, Donald Devet felbecsülhetetlen partnerünk ebben. A múlt évben megjelentetett első, a *PI fordításban* elnevezésű számunk, amely Észak-Amerikát tematizálja, elérhető a honlapunkon, cikkei pedig angolul, franciául és spanyolul is olvashatóak. Reméljük, tudjuk majd folytatni korábbi számaink feltöltését ezeken és más nyelveken. Szívesen látjuk cikkeink átalatokat készített fordításait, amennyiben szeretnétek, hogy

munkatársaitok saját anyanyelvükön olvashassák őket. Azon is munkálkodunk, hogy korábbi számaink online felületünkön ingyenesen elérhetővé váljanak. Ezáltal a kutatók könnyebben hozzáférhetnek majd a szakmai cikkekhöz vagy hallgatóik számára is feladhatják elolvasásra. Ami az UNIMA céljait illeti, olyan sok dolog van, amivel jobbá lehetne tenni értékes világunk lakóinak életét – mindenkiét –, de a nemzetközi kapcsolatok és a barátságok előmozdítása, az emberek közti megértés segítése olyan dolog, amit meg tudunk és meg is *kell* tennünk. Elnökségünk tagjai az UNIMA-USA elmúlt ötven éve alatt mindvégig lelkesen támogatták ezt a munkát, és ennek a küldetésnek Bonnie-val mi több mint három évtized után is elkötelezettjei vagyunk.

Egyik első bábjátékos mentorunk és barátunk Margo Rose volt. Ő még 1928-ban indította el országos turnéit marionettjeivel. Férjével, Rufusszal együtt Amerika legismertebb bábművészei lettek. A fiatalok bábművész-álmaikkal gyakran kopogtattak ajtajukon, ők sosem küldték el őket. „*Osszál meg mindent, amit csak tudsz, bárkivel, aki tanulni szeretne.*”- mondta nekünk egyszer. Mi igyekszünk ezek szerint élni.

Lovas Lilla fordítása

PUPPETRY INTERNATIONAL: SPREADING THE WORD

Andrew Periale's article is about the periodical of UNIMA-USA, the *Puppetry International*. In his summary he introduces the history of the publications of the organization, which was started with the *A Propos*. At first it was a simple newsletter and as it grew, it was turned into a magazine format. Andrew and his wife, Bonnie became the editor and designer of *A Propos* in 1985. Since that they want to improve it. In 1990 they suggested a newer and larger format, and by 1995 they began producing *Puppetry International*. They achieve a lot in the last thirty-two years. Now they have two issues each year with a peer review committee, possibility of unique design, full-color printing pages, etc. Their topic focused character has devoted issues to styles of puppetry, regions of the world or different aspects of theatrical production. They are always learning new ways eg. the last issue is now available on their website in three different languages (*PI in translation*).